

symptom in diagnosis of syndrome of hyperactivity. A significant role of research of intrafamily relations was proved, because conflicts in the family as well as wrong parenting style may provoke the emergence of behavioral disorders in mentally retarded preschoolers that are not associated with the syndrome of hyperactivity. A number of problems you might encounter when detecting hyperactivity syndrome in mentally retarded children of preschool age were identified. Since the diagnosis is complicated by a lag in the intellectual development of children.

Key words: syndrome of hyperactivity, mentally retarded children, preschool age, psychological diagnostics, projective techniques, impulsivity, anxiety, aggression.

Авторський внесок: Руденко Л. М. – 50%, Федоренко М. В. – 50%

Отримано 16.02.2015 р.

УДК 86-056.313

А.М. Савицький
savva2008@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФОРМ І МЕТОДІВ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З СИНДРОМОМ ДАУНА

Savitsky A.N. Forms and methods individualized training of children with a Down syndrome /A.N. Savitsky // Actual problems of the correctional education : Ministry of Education and Science of Ukraine, National Pedagogical Drahomanov University, Kamyanets-Podilsky Ivan Ohyenko National University / edited by V.M. Synjov, O.V. Havrilov. – Issue 5.- Kamyanets-Podilsky: Medobory-2006, 2015.– P. 281–292

Савицький А.М. Особливості використання форм і методів індивідуалізації навчання дітей з синдромом Дауна. У статті на основі аналізу наукових праць вітчизняних та зарубіжних дослідників розглядається проблема організації індивідуалізованого навчання дітей з синдромом Дауна; проводиться аналіз дієвих форм і методів індивідуалізації навчання цих дітей; аналізуються дані щодо психофізичного профілю дитини з даною генетичною патологією, здійснюється дослідження анатомічних та біологічних складових розвитку психічних процесів дітей з синдромом Дауна; виявляються особливості в переважній обробці зорово-просторової інформації та

відповідних можливостей експресивного мовлення; робиться психофізичне обґрунтування застосування індивідуалізованого навчання в процесі розвитку дітей з синдромом Дауна; виявляються фізіологічні основи розвитку психіки цих дітей та вивчаються слабкі і сильні сторони навчальної діяльності дітей з даною генетичною патологією. В статті висвітлюються концепції індивідуалізованого навчання дітей з синдромом Дауна в умовах інклюзивної освіти. Детально розглядається психомоторний розвиток дітей з даною генетичною патологією і пов'язані з ним основи здобуття освіти в молодшій школі. Здійснено аналіз сучасної спеціальної літератури щодо особливостей застосування форм і методів індивідуалізації в процесі розвитку дітей з синдромом Дауна в освітніх закладах. Визначено основні методологічні положення навчання цих дітей в умовах інтеграції до загальноосвітніх навчальних закладів. У статті обґрунтована необхідність розробки індивідуалізованої системи навчання дітей з синдромом Дауна. Визначено основні напрямки організації спеціального навчання дітей з даною генетичною патологією в умовах загальноосвітніх навчальних закладів.

Ключові слова: діти з синдромом Дауна, індивідуалізація, індивідуалізоване навчання, інклюзивна освіта, психомоторний профіль.

Савицкий А.Н. Особенности использования форм и методов индивидуализации обучения детей с синдромом Дауна. В статье на основе анализа научных работ отечественных и зарубежных исследователей рассматривается проблема индивидуализации обучения детей с синдромом Дауна; проведен анализ действенных методов и форм организации обучения этих детей, также анализируются данные относительно психофизического профиля детей с генетической патологией; исследуются особенности анатомических и биологических составляющих психического развития детей с синдромом Дауна; определяются особенности преимущественной зрительно-пространственной обработки информации; делается психофизическое обоснование использования индивидуализированного обучения в процессе развития детей с синдромом Дауна; выявляются физиологические основы психического развития таких детей и изучаются сильные и слабые стороны учебной деятельности детей с данной генетической патологией. В статье освещаются концепции индивидуализированного обучения детей с синдромом Дауна при инклюзивном образовании. Детально рассматривается психомоторное развитие детей с данной генетической патологией и связанные с ним основы образования в младшей школе. Определены основные методологические положения обучения этих детей в условиях интеграции в общеобразовательные учебные заведения. В статье

приводятся теоретические и практические основы специального обучения детей младшего школьного возраста с синдромом Дауна на основе применения специальных образовательных методик.

Ключевые слова: дети с синдромом Дауна, индивидуализация, индивидуализация обучения, психомоторный профиль.

Індивідуалізація навчання є одним з основних напрямлень, за яким відбувались багато чисельні пошуки у педагогіці. Для формування новітніх підходів до індивідуалізованого навчання дітей з психофізичними порушеннями, зокрема дітей з синдромом Дауна, особливого інтересу набуває аналіз досвіду, що накопичила корекційна педагогіка в умовах загальноосвітнього навчального простору. Дидактична проблема навчання на сучасному рівні охоплює велике коло питань в усіх ланках існуючої системи освіти і зокрема в загальноосвітньому закладі.

Ідея індивідуалізації була запозичена педагогікою безпосередньо з психології і, частково, із соціології – наук, предметом вивчення яких є людина. Основною умовою успішного виховання дитини є врахування її вікових та психологічних особливостей. Так як діти за своєю природою індивідуальні, то загальні рецепти призвести до успіху не зможуть. К. Ушинський, як основоположник педагогічної антропології, закликав глибоко і всебічно, з позицій різних наук вивчати людину і в якості основного дидактичного принципу виділив принцип врахування індивідуальних особливостей дитини. В прогресивній радянській педагогіці початку ХХ ст. антропологічний підхід до виховання школярів обумовив підвищену увагу до питань пов'язаних з врахуванням в процесі навчання індивідуальних особливостей учнів.

В Росії на початку ХХ ст. розробка проблеми врахування індивідуальних особливостей школярів в процесі навчання здійснюється виключно в рамках педології, що стала продовженням антропологічної педагогіки К. Ушинського. Найбільш активно в педології досліджувались питання індивідуально-психологічних особливостей учнів (Г. Россолимо, А. Лазурский, П. Блонский). В центрі уваги педології знаходились, перш за все, складні діти. Так, однією з найактуальніших задач науково-дослідної роботи в педології того часу було провести типологію важкого дитинства у зв'язку з проблемою індивідуалізації педагогічної роботи з різними категоріями складних дітей та типізація спеціальних закладів для них.

В масових навчальних закладах в цей період ідея індивідуалізації та диференціації навчання була реалізована в профнахилах. Також мало місце використання в навчальному процесі ідей Дальтон-плану, при якому передбачалось посилення індивідуальної самостійної роботи

школярів. Однак постановою ЦК ВКПб від 4 липня 1936 «О педологических извращениях в системе наркомпросов» було покладено кінець багатьом педагогічним експериментам, а в першу чергу, в області індивідуалізації навчання.

Аналіз педагогічної літератури дозволяє стверджувати, що приділяючи значну увагу психологічним і віковим особливостям дітей, радянська дидактика 20-х років розробила проблему врахування індивідуальних особливостей школярів при використанні тих чи інших методів і організаційних форм навчання. При вирішенні цих питань було допущено відступ від традиційної класно-урочної системи навчання та захоплення педагогів ідеями Дальтон-плану та методу проєктів, що створювало найкращі умови для індивідуально-диференційної роботи з учнями.

25 серпня 1932 року вийшла Спеціальна Постанова ЦК ВКПб «Об учебных программах и режиме в начальной и средней школе», в якій вказані помилки, що мали місце в шкільній практиці, і було відновлено у своїх правах урок. Вчитель мав шукати вирішення проблеми індивідуального підходу до учнів в процесі навчання в умовах колективної роботи класу.

Найбільш вагомим досягненням психолого-педагогічної науки тих років були, безумовно, наукові праці Л. Виготського про зону актуального і найближчого розвитку та провідної ролі навчання у розвитку людини. Але його теорії на той час залишились нерозробленими.

Термін «індивідуалізація навчання» використовується в педагогічній літературі в різних значеннях. Таке положення обумовлене складністю самого педагогічного процесу, а також тим, що дане поняття знаходиться у постійному розвитку. Розглянемо декілька варіантів використання даного підходу у сучасній дидактиці.

Так за думкою авторів (А. Бударний, І. Бутузов, І. Закіров) індивідуалізація навчання – це така організація навчального процесу, при якій вчитель обирає способи, прийоми, темп навчання, що враховує індивідуальні особливості учнів, ступінь їх здібностей до оволодіння знаннями. [2, с. 13]

Індивідуалізація навчання – знання сильних та слабких сторін учня, врахування особливостей кожного шляхом створення умов для їх розвитку (М. Мартинович, Т. Стульпінас, І. Чуріков). П. Гальперін, А. Леонт'єв, А. Линда вбачають в індивідуалізації навчання організацію індивідуальної та самостійної роботи учнів.

За думкою Р. Щукіної індивідуалізація навчання - це само організаційна навчальна діяльність індивіда, що здійснюється у відносній незалежності від педагогічного впливу, за допомогою мотивів, цілей та змісту навчання, які змінюються в залежності від рівня

психологічної готовності до навчання. Індивідуалізація навчання – організація навчального процесу із урахуванням індивідуальних особливостей учня, що дозволяє створити оптимальні умови для реалізації потенційних можливостей кожної дитини (Російська педагогічна енциклопедія під ред.. В. Давидова). [2, с. 23]

Індивідуалізація навчання – особлива організація навчального процесу в колективі класу, спрямована на реалізацію вимог індивідуального підходу (Є. Рабунський). І. Унт вбачає у індивідуалізації навчання можливість врахування в процесі навчання індивідуальних особливостей учнів в усіх його формах і методах, в незалежності від того які особливості і в якій мірі враховуються.

Аналіз точок зору щодо даного поняття не виявив у сучасних науковців суттєвих протиріч. Спільним є те, що проблему індивідуалізованого навчання вони розглядають як організацію навчального процесу з урахування індивідуальних особливостей та розуміють як саморганізаційну діяльність учнів.

Для формування новітніх підходів до індивідуалізованого навчання дітей з психофізичними порушеннями, зокрема дітей з синдромом Дауна особливого інтересу набуває аналіз досвіду, що накопичила педагогіка в умовах загальноосвітнього навчального простору.

За останнє десятиліття значно зросла кількість публікацій, присвячених вивченню цього генетичного захворювання. Та проблема навчання цих дітей залишається найменш розробленою як в науково-дослідному так практичному аспектах.

Проблемою навчання осіб з обмеженнями психофізичного розвитку займалися сучасні вітчизняні та іноземні фахівці в галузі корекційної педагогіки та психології (В. Бондар, Ю. Бріскін, Т. Гаврилова, О. Глоба, В. Липа, Б. Сермеєв, В. Синьов, Є. Соботович, Н. Стадненко, В. Тарасун, А. Шевцов, М. Шеремет та ін.). Провідні дослідники психомоторного розвитку дітей з синдромом Дауна сучасного періоду М. Бруні, С. Вайнерман, Н. Гіренко, П. Лаунтеслагер, П. Уіндерс та ін.

Для подальшого розуміння застосування форм індивідуалізованого навчання для дітей з синдромом Дауна маємо зупинитись на особливостях психічної діяльності в процесі навчання. Так враховуючи дані нейроанатомії проаналізуємо процеси пам'яті у дітей з синдромом Дауна. Так пам'ять – це закріплення, збереження і відтворення в мозку того, що відбувалося в минулому досвіді людини. Фізіологічною основою пам'яті є утворення в мозку тимчасових нервових зв'язків і їхня наступна актуалізація або відтворення. Пам'ять є основою формування інтелекту. Завдяки пам'яті фіксуються події минулого, узагальнюється досвід, набуваються певні знання та навички.

У дітей з синдромом Дауна пам'ять розвивається досить повільно, матеріал вони запам'ятовують лише після багаторазового повторення, швидко забувають і внаслідок цього не можуть в повній мірі використати ці знання на практиці. Причиною цього є певна недосконалість замикаючої функції кори головного мозку, що і обумовлює малий об'єм і уповільнений темп формування нових умовних зв'язків та їхню недовговічність. Особливо у цих дітей страждає довільна пам'ять. Обсяг пам'яті суттєво зрушений. При відтворенні заученого матеріалу часто спостерігають спотворення. [3, с. 56]

В процесі розвитку співвідношення між довготривалою та короткочасною пам'яттю у дітей з синдромом Дауна удосконалюється як в кількісному, так і в якісному плані. Краще розвивається довготривала пам'ять, в порівнянні з короткочасною.

У цілому за рахунок механічної більша частина дітей з даною генетичною патологією здатна засвоїти навчальний матеріал. Це є подальшою основою для організації навчально-виховного процесу для цих дітей, що дасть їм можливість використовувати набуті знання, уміння в опанування предметів шкільного циклу, зокрема оволодіння навичками читання, письма, рахунковими операціями, навичками самообслуговування тощо.

Далі намагаємось проаналізувати можливі труднощі у навчанні дітей з синдромом Дауна, які виникають внаслідок недосконалої роботи психічних процесів. Так маємо достатньо даних щодо недорозвитку уваги у дітей з даною генетичною аномалією.

Отже, за даним фахової літератури увага – це виділення одних об'єктів психічної діяльності із множини інших і концентрація психічної діяльності на виділених об'єктах при одночасному абстрагуванні інших. Фізіологічною основою уваги є виникнення зони оптимального збудження в певних відділах кори головного мозку при більшому або меншому гальмуванні інших відділів кори. [5, с. 27]

За даними наукової літератури і власними спостереженнями констатуємо, що увага дітей з синдромом Дауна знаходиться на досить низькому рівні. При розгляді об'єктів оточуючої дійсності діти не помічають їхніх суттєвих деталей, увага затримується лише на яскравих деталях об'єкта, які його часто не характеризують або є другорядними. Їхня цікавість об'єктом часто залежить від його фізичних характеристик та зовнішньої мотивації. [3, с. 53]

Під час організованих занять їхня увага швидко розсіюється і внаслідок цього вони втрачають зв'язок з педагогом і не розуміють все, що він їм говорить. Увага в них не стійка, її дуже важко сконцентрувати. Особливістю в проведенні занять є певний акцент на яскравих, сильних подразниках, які спрямовані на дитину. В результаті корекційно-

розвивальної роботи у дітей в дошкільному віці складається незначне коло уявлень про оточуючий світ.

Маємо звернути увагу на те, що серед дітей з даною генетичною патологією зустрічаються як діти з гіперактивною поведінкою і дефіцитом уваги, так і діти з певними проявами гіпокінетичної поведінки.

Далі ми проаналізуємо деякі особливості розвитку мовлення дітей з даною генетичною патологією. Так, спеціалісти, що здійснюють супровід дітей з синдромом Дауна констатують у них значну затримку мовленнєвого розвитку. При чому, порушення експресивного мовлення виявляються сильнішими, ніж імпресивного. Також відмічається суттєве зниження об'єму активного словника в порівнянні з віковою нормою. Що стосується сприймання мовлення, то запас слів у дітей підліткового віку, за даними вітчизняних та іноземних вчених, відповідає віковим нормативам, а є суттєві відставання у розумінні граматичної будови мовлення. Більшість дорослих людей із синдромом Дауна не просуваються далі початкових стадій у засвоєнні морфологічної системи мови і граматичної будови мовлення. В усному мовленні основні труднощі пов'язані з порушеннями артикуляції звуків. Однак не дивлячись на недостатню сформованість різних компонентів мовлення, діти і дорослі з синдромом Дауна демонструють достатньо високу ефективність невербальної комунікації. [1, с. 62-75]

В основі цих порушених психічних функцій знаходиться недосконала діяльність центральної нервової системи дітей з синдромом Дауна. Так дійсно останні дослідження в галузі нейрофізіології та нейропсихології засвідчують, що функціональна діяльність головного мозку людей з синдромом Дауна відрізняється від роботи мозку в нормі. Знижена активність ключових зон системи дзеркальних нейронів, які беруть активну участь у сприйманні і розумінні дій та емоцій інших людей, а також у формуванні мовлення. Крім того у дітей з трисомією - 21 значно знижена активність моторних зон головного мозку. [5, с. 114-117]

Дійсно ці діти мають специфічний профіль психомоторного розвитку. В цьому відношенні вони відстають від звичайних дітей і у них виявляються порушення в послідовності освоєння рухових навичок, розвитку мовлення та багатьох інших психічних процесів. Крім того, при синдромі Дауна, на відміну від інших форм відставання розумового розвитку, рухові порушення превалюють над інтелектуальними. [5, с. 22]

Дослідження будови і діяльності дитячого мозку також спрямоване на вивчення додаткових моментів: визначення нейробіологічної та нейрофізіологічної основи специфіки онтогенезу осіб з синдромом Дауна. Комплексний погляд на проблему

забезпечується завдяки проведенню досліджень на усіх рівнях: генному, молекулярному, клітинному. Значна увага в актуальних дослідженнях відводиться питанню про час появи нейроанатомічних і нейрофізіологічних особливостей онтогенезу даної категорії дітей. [3, с. 56]

Попередні дослідження ЦНС людей з синдромом Дауна до недавнього часу базувались на вивченні біологічного матеріалу. Отримані дані чітко вказували на те, що вага головного мозку людей з синдромом менша за середньостатистичну, мозочок та лобні відділи мозку суттєво менші за об'ємом. Багато авторів пов'язують саме з особливостями будови нервової системи те, що у людей із синдромом Дауна недостатньо розвивається рівновага й координація рухів, спостерігається знижений м'язовий тонус. [5, с. 77]

Мозочок відіграє центральну роль в керуванні положенням тіла в просторі та координації рухів і отримує інформацію від вестибулярного апарату. Мозочок також взаємодіє з тими відділами кори головного, які відповідають за управління довільними рухами. Крім цього, зворотній зв'язок з корою великих півкуль мозку здійснюється від кори мозочка через мозочкові ядра та екстра пірамідну систему із заходженням у стовбур мозку, до таламусу і потім до кори. При тих чи інших ураженнях мозочка спостерігаються порушення в координації рухів і рівновазі тіла, а також м'язова гіпотонія.

Враховуючи вищезазначені особливості психомоторного профілю дітей з синдромом Дауна та подальшу організацію їхнього індивідуалізованого навчання зупинимось на реалізації цих педагогічних підходів. Індивідуалізація навчальної діяльності може здійснюватись через фронтальну, групову і самостійну індивідуальну роботу учнів. Найбільш визнаною вважається саме остання, що має найбільш широкі можливості для індивідуалізації навчання. Основним засобом індивідуалізації при цьому є диференційовані завдання, які змінюються за ступенем складності, об'ємом та способом виконання. [7, с. 69]

Також продуктивною є ідея використання в якості ефективного прийому індивідуалізації дозованої допомоги при виконанні учнем самостійної роботи – від зауважень по ходу діяльності до тимчасового спрощення умов роботи.

В якості компонента діяльності вчителя щодо здійснення індивідуального підходу є керівництво навчальним процесом учнів класу шляхом надання їм диференційованої допомоги. Так можемо визначити наступні види організації допомоги учням з особливими освітніми потребами:

- Планування навчальної діяльності (планування навчального завдання, алгоритмізація навчальної діяльності);

- Додатковий інструктаж по ходу навчальної діяльності (довідково-інформаційний, наочний, демонстраційний);
- Стимулювання навчальної діяльності (створення ситуації успіху, заохочення, покарання);
- Контроль за навчальною діяльністю (систематичний, вибірковий, епізодичний, активізація самоконтролю);

Виходячи з цього маємо визначити основні аспекти індивідуалізації та диференціації навчальної діяльності, а саме:

- наслідування індивідуалізацією та диференціацією принципів гуманістичної педагогіки;
- обов'язкове вивчення індивідуальних особливостей кожної дитини і проектування її розвитку на всіх етапах навчання;
- професійно-орієнтована організація навчання дітей;
- індивідуальний і диференційований підхід не як пристосування до індивідуальних особливостей дитини в процесі навчання та полегшення її участі, а як засіб розвитку учнів шляхом подолання ними труднощів;
- індивідуалізація навчання через визначення програмного максимуму та мінімуму для кожного учня по окремому шкільному предмету;
- розподіл учнів на уроці за диференційованими групами (з урахуванням індивідуально-типологічних особливостей, здоров'я, психічного розвитку);
- диференціація навчальних завдань для учнів за складністю, об'ємом, часом виконання;
- індивідуалізація оцінювання та перевірки виконання навчальних завдань;
- індивідуалізація навчання засобами позакласної діяльності (гуртки, творчі об'єднання).

Далі розглянемо основні прийоми індивідуалізації та диференціації навчання дітей з синдромом Дауна. Так різних етапах проходження навчального матеріалу потрібно застосовувати наступні дії:

- ✓ на етапі контролю за підготовленістю учнів (зниження темпу опитування, збільшення часу на відповідь біля дошки, дитині надається можливість робити попередні записи; учню надають приблизний план відповіді з навідними питаннями, застосування наочності, схем, плакатів, стимуляція оцінкою);
- ✓ на етапі викладання нового матеріалу (дії вчителя спрямовані на підтримання інтересу до засвоєння нової теми, більш частіше звернення до особливих дітей з метою з'ясування ступеню розуміння ними нового матеріалу, залучення «сильних» учнів для повторного роз'яснення матеріалу, залучення невстигаючих учнів в якості помічників вчителя);

✓ самостійна робота на уроці (подрібнення завдань на дози, етапи, вичленування складних завдань, звернення до аналогічних завдань виконаних раніше, посилення на необхідні у вирішенні завдань правила, властивості, стимулювання самостійної діяльності, ретельний контроль за виконанням завдання, виявлення помилок та їх своєчасне виправлення);

✓ самостійна робота поза класом (підбір раціональних систем вправ, попередження можливих труднощів, застосування карток та алгоритмів виконання завдання, складання індивідуального плану подолання прогалин у знаннях).

На основі аналізу даних ми визначили основні теоретичні та практичні основи індивідуалізації шкільного навчання дітей з синдромом Дауна. Так виокремлено наступні компоненти освітньої діяльності :

- Інтелектуальна готовність (достатній запас знань про оточуючий світ, уявлення про закономірності явищ, рівень розвитку пізнавальних інтересів, рівень пізнавальної діяльності, психічних процесів, сформованість мислення, рівень розвитку наочно-образного мислення, сформованість символічної функції, уяви, усного мовлення);

- Психомоторна готовність (збалансованість процесів збудження і гальмування, становлення мови і мовлення, вербально-логічного мислення, розвиток дрібної моторики, зорово-моторної координації);

- Емоційно-вольова готовність (довільність поведінки, характер емоційності);

- Соціально-психологічна готовність (сформованість особистісного спілкування з дорослими, спілкування з дітьми, формування довільності);

- Особистісна готовність (сформованість до прийняття нової соціальної позиції школяра, сформованість пізнавального інтересу, рівень довільної поведінки, узгоджуваність мотивів, сформованість самооцінки).

На основі сформованих компонентів, дослідження одержаних матеріалів спрямованих на вивчення дитини з синдромом Дауна, можна сформулювати основні критерії готовності цієї категорії дітей до шкільного навчання, а саме:

- достатній рівень особистісної форми спілкування з дорослим;

- сформованість внутрішньої позиції школяра;

- узгодженість пізнавальної і соціальної мотивації;

- сформованість нижчого порогу навчання;

- рівень актуального розвитку довільності.

Аналіз літературних джерел та власний педагогічний досвід не вичерпав всіх питань пов'язаних особливостями індивідуалізації шкільного навчання дітей з даною генетичною патологією. Тим більше якщо перед нами постають проблеми не раннього і дошкільного періоду їх життя, а моменту навчання цих дітей у школі.

Список використаних джерел

1. **Бруни М.** Формирование навыков мелкой моторики у детей с синдромом Дауна / М. Бруни // Пер. с англ. А.Курт. – М.:Связь-Принт, 2005, – 212с. 2. **Володько В.М.** Індивідуалізація і диференціація навчання / В.М. Володько // Проблеми сучасної педагогічної освіти: Зб. статей. – Ч.1. – К., 2000.– 136 с. 3. **Катаева А.А., Стребелева Е.А.** Дошкольная олигофренопедагогика. / А.А. Катаева, Е.А. Стреблева // - М.: Просвещение, 1988. 264с. 4. **Коберник Г.І.** Індивідуалізація й диференціація навчання в початкових класах: теорія та методика. / Г.І. Коберник // Монографія. – К.: Наук. світ, 2002. – 231 с. 5. **Лаутеслагер П.** Двигательное развитие детей раннего возраста с синдромом Дауна. Проблемы и решения. / П. Лаутеслагер // Пер. с англ. О.Н. Ертановой. – М., «Монолит», 2003, 346с. 6. **Фурман А.В.** Психодіагностика інтелекту в системі диференціації навчання. / А.В. Фурман // Книга для вчителя. – К.: Освіта, 1993. – 224 с. 7. **Шамова Т.И.** Индивидуальный и дифференцированный подход в обучении / Т.И. Шамова // Активизация обучения школьников. – М.: Педагогика, 1991. 213с.

Spysok vykorystanyh dzerel

1. **Bruni M.** Formirovanie navyikov melkoy motoriki u detey s sindromom Dauna / M. Bruni // Per. s angl. A.Kurt. – M.:Svyaz-Print, 2005, – 212s. 2. **Volodko V.M.** Individualizatsiya I diferentsiatsiya navchannya / V.M. Volodko // Problemi suchasnoyi pedagogichnoyi osviti: Zb. statey. – Ch.1. – K., 2000.– 136 s. 3. **Kataeva A.A., Strebeleva E.A.** Doshkolnaya oligofrenopedagogika. / A.A. Kataeva, E.A. Strebleva // - M.: Prosveschenie, 1988. 264s. 4. **Kobernik G.I.** Individualizatsiya y diferentsiatsiya navchannya v pochatkovih klasah: teoriya ta metodika. / G.I. Kobernik // Monografiya. – K.: Nauk. svIt, 2002. – 231 s. 5. **Lauteslager P.** Dvigatelnoe razvitie detey ranнего vozrasta s sindromom Dauna. Problemyi i resheniya. / P. Lauteslager // Per. s angl. O.N. Ertanovoy. – M., «Monolit», 2003, 346s. 6. **Furman A.V.** Psihodiagnostika Intelaktu v sistemI diferentsiatsiyi navchannya. / A.V. Furman // Kniga dlya vchitelya. – K.: OsvIta, 1993. – 224 s. 7. **Shamova T.I.** Individualnyi i differentsirovannyiy podhod v obuchenii / T.I. Shamova // Aktivizatsiya obucheniya shkolnikov. – M.: Pedagogika, 1991. 213s.

Savitsky A.N. Forms and methods individualized training of children with a Down syndrome. In article on the basis of the analysis of scientific works of domestic and foreign researchers the problem of an individualization of training of children with a Down syndrome is considered; also data of rather psychophysical profile of children with genetic pathology are analyzed; features of anatomic and biological components of mental development of children with a Down syndrome are investigated; features of primary visual and spatial information processing are defined; psychophysical

justification of use of the individualized training in development of children with a Down syndrome becomes; physiological bases of mental development of such children come to light and are studied strong and weaknesses of educational activity of children with this genetic pathology. Concepts of the individualized training of children with a Down syndrome at inclusive education are covered in article. Psychomotor development of children with this genetic pathology and the related bases of education at younger school is in details considered. The basic methodological provisions of training of these children in the conditions of integration into general education educational institutions are defined. Theoretical and practical bases of special training of children of younger school age with a Down syndrome on the basis of application of special educational techniques are given in article.

Key words: children with a Down syndrome, an individualization, a training individualization, a psychomotor profile.

Отримано 10.02.2015 р.

УДК 378.147

Н.В. Савінова, М.І. Берегова
vortex3004@rambler.ru
masynya_epur@mail.ru

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ЯК СКЛАДОВА ДЕОНТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ КОРЕКЦІЙНОГО ПЕДАГОГА У СИСТЕМІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Savinova N., Berehova M. Culture of speech as part of deontological culture correctional teacher in the system of inclusive education / N. Savinova, M. Berehova. Culture of speech as part of deontological culture correctional teacher in the system of inclusive education // Actual problems of the correctional education : Ministry of Education and Science of Ukraine, National Pedagogical Drahomanov University, Kamyanets-Podilsky Ivan Ohyenko National University / edited by V.M. Synjov, O.V. Havrilov. – Issue 5.- Kamyanets-Podilsky: Medobory-2006, 2015.– P. 292–302

Н.В. Савінова, М.І. Берегова. Культура мовлення як складова деонтологічної культури корекційного педагога у системі інклюзивної освіти. У статті обґрунтовано необхідність розвитку